

2023: Λογοτεχνικό Έτος Άλκης Ζέη – 100 χρόνια από τη γέννησή της

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ανακηρύσσει το 2023, ως «Λογοτεχνικό Έτος Άλκης Ζέη», με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη γέννησή της.

Η ίδια η Άλκη Ζέη για τη σχέση του συγγραφικού έργου της με την Ιστορία είχε γράψει:

«Από τα μικρά μου χρόνια ως σήμερα, ας μην πω με ακρίβεια πόσα είναι γιατί θα τρομάξω κι εγώ η ίδια, έζησα έναν πόλεμο, δύο εμφύλιους πολέμους, δύο δικτατορίες και δύο προσφυγίες. Δεν τα έζησα σαν απλός παρατηρητής, αλλά παίρνοντας ενεργό μέρος κάθε φορά κι έτσι και να ήθελα δεν θα μπορούσε το συγγραφικό μου έργο να μην επηρεαστεί από τα γεγονότα αυτά που συγκλόνισαν τον τόπο μας. Άθελά μου η ζωή μου μπλέχτηκε μέσα στην ιστορία κι έγινα κι εγώ ένα κομμάτι της. Το συγγραφικό μου, λοιπόν, έργο, θέλω δεν θέλω, είναι γεμάτο ιστορία... Αν πέτυχα να κάνω τα παιδιά να την ακούσουν τουλάχιστον, το μέλλον θα δείξει».

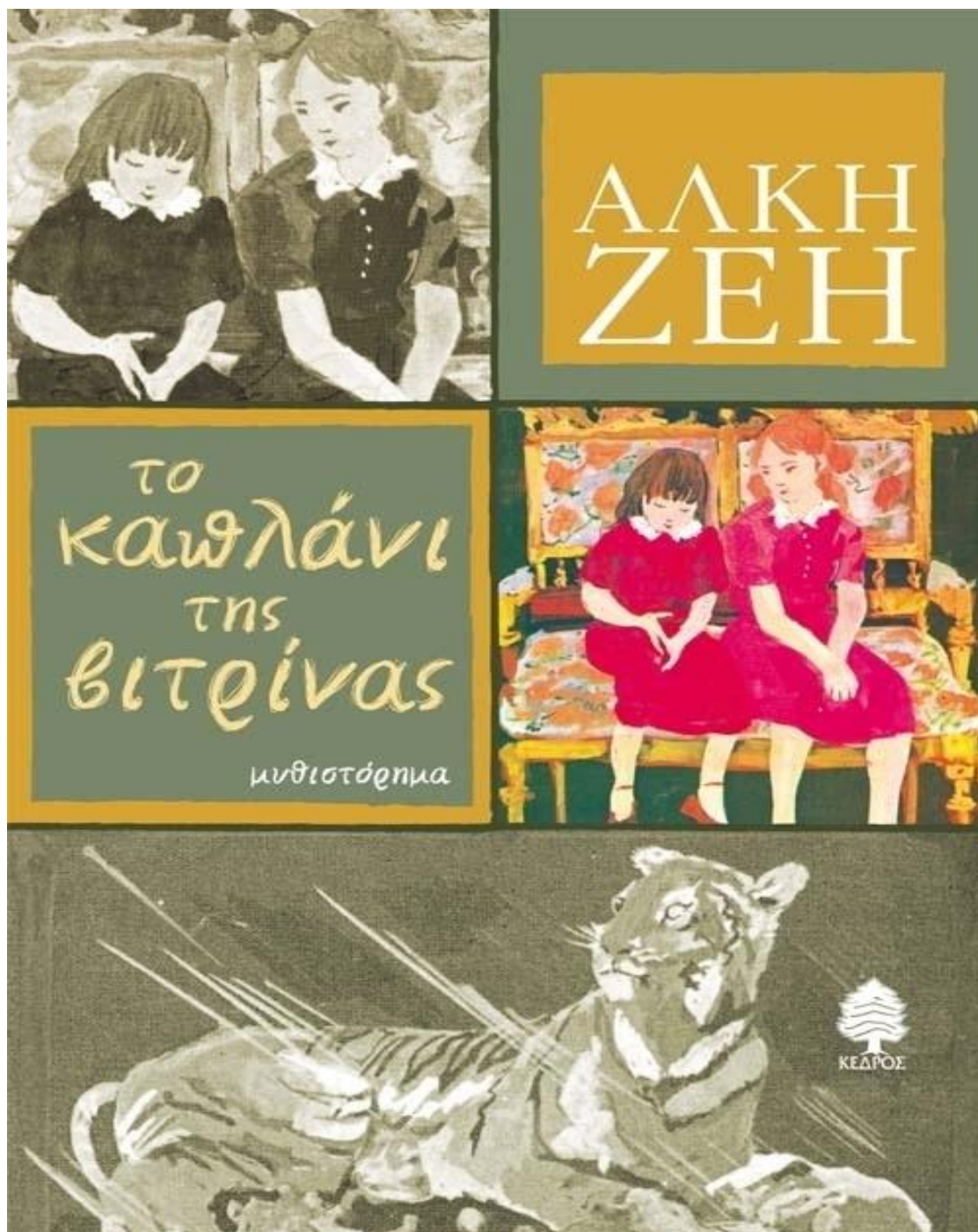
Η Άλκη Ζέη ασχολήθηκε με το γράψιμο από πολύ νεαρή ηλικία. Στις πρώτες ακόμη τάξεις του Γυμνασίου άρχισε να γράφει κείμενα για το κουκλοθέατρο. Ένας από τους ήρωες που δημιούργησε, ο Κλούβιος, έγινε στη συνέχεια ο ήρωας του γνωστού κουκλοθέατρου «Μπαρμπα-Μυτούσης». Πρώτο της μυθιστόρημα είναι «**Το Καπλάνι της Βιτρίνας**» (1963), έργο σχεδόν αυτοβιογραφικό, εμπνευσμένο από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο. Ακολουθεί μια σειρά μυθιστορημάτων για παιδιά, και το 1987 κυκλοφορεί το πρώτο της βιβλίο για μεγάλους, «Η αρραβωνιαστικά του Αχιλλέα». Το 2013 κυκλοφόρησε το αυτοβιογραφικό της έργο «Με Μολύβι Φάμπερ Νούμερο Δύο», και το 2017 το «Πόσο θα Ζήσεις ακόμα, Γιαγιά». Το τελευταίο της βιβλίο με τίτλο «Ένα Παιδί από το Πουθενά», κυκλοφόρησε λίγους μήνες πριν τον θάνατό της.

Το «Καπλάνι της Βιτρίνας», το πρώτο της μυθιστόρημα, υπήρξε έργο -σταθμός για την ελληνική παιδική λογοτεχνία και θεωρείται πλέον ένα κλασικό έργο της παγκόσμιας λογοτεχνίας για παιδιά, με συνεχείς επανεκδόσεις από το 1963 που πρωτοκυκλοφόρησε

στην Ελλάδα και πολλές μεταφράσεις και διακρίσεις στο εξωτερικό. Η Άλκη Ζέη υπήρξε πρέσβειρα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό, καθώς το σύνολο του έργου της είναι μεταφρασμένο και κυκλοφορεί σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Η ίδια έχει επίσης μεταφράσει από τα γαλλικά, τα ιταλικά και τα ρωσικά αρκετά βιβλία.

Τιμήθηκε με το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το σύνολο του έργου της κι αναγορεύτηκε επίτιμη διδάκτωρ σε Πανεπιστήμια Ελλάδας και Κύπρου. Έλαβε τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Τιμής, και τον τίτλο του Ταξιάρχη του Τάγματος των Τεχνών και των Γραμμάτων.

“Το καπλάνι της βιτρίνας,” της Άλκης Ζέη, (1963)

Το καλοκαίρι του 1936 σε ένα νησί του Αιγαίου, τη Σάμο, δύο αδελφές, η Μέλια και η Μυρτώ, παραθερίζουν, όπως κάθε χρόνο στο σπίτι του παππού τους. Αυτό που τους κάνει μεγαλύτερη εντύπωση σε αυτό το σπίτι είναι το βαλσαμωμένο καπλάνι (τίγρης) που υπάρχει στο σαλόνι. Γύρω από αυτό το καπλάνι περιστρέφεται όλη η υπόθεση του πρώτου αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος που έγραψε η Άλκη Ζέη όταν ζούσε στη Μόσχα. Ας δούμε αναλυτικά την υπόθεση του πολυδιαβασμένου αυτού βιβλίου.

Οι δύο αδελφές, η Μυρτώ και Μέλια, δεν πηγαίνουν στο σχολείο γιατί ο παππούς τους κάνει την ίδια και πιο αποτελεσματική δουλειά. Πλησίαζε 10 Ιουνίου και ο παππούς, αφού τους έκανε τις κατάλληλες ερωτήσεις για να δει αν είχαν καταλάβει όλα όσα είχαν διδαχθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς, ανακοίνωσε στους γονείς τους το ευχάριστο αποτέλεσμα. Έτσι τα δύο κορίτσια θα πήγαιναν νωρίτερα στο νησί τους, που τόσο πολύ αγαπούσαν. Μόλις έφτασαν, όλα τα παιδιά που κατοικούσαν στο νησί και ήταν φίλοι τους, υποδέχτηκαν την οικογένεια με μεγάλη χαρά. Τα δύο κορίτσια αμέσως έτρεξαν να παίξουν μαζί με τα άλλα παιδιά τα οποία όλη την ώρα ρωτούσαν για το καπλάνι της βιτρίνας. Τα παιδιά της παρέας είναι ο Νόλης, η Άρτεμη, η Αυγή και η Πιπίτσα (ένα κορίτσι που δεν το συμπαθούσαν οι περισσότεροι). Τα παιδιά κάθε μέρα έπαιζαν όλα μαζί, ώπου κάποια μέρα ήρθε ένας ξάδελφος της Μέλιας και της Μυρτώς, ο Νίκος. Ο Νίκος διηγόταν πολύ ωραίες ιστορίες που σχετίζονταν με το καπλάνι αλλά και με άλλα παράξενα, πραγματικά ή ψεύτικα πρόσωπα.

4 Αυγούστου ήταν η ημέρα που επιβλήθηκε δικτατορία στην Ελλάδα, το δυσάρεστο αυτό γεγονός σήμαινε πως ο Νίκος έπρεπε να φύγει γιατί κινδύνευε να συλληφθεί. Ο Νίκος στην πραγματικότητα δεν έφυγε αλλά πήγε και κρύφτηκε σε ένα ερειπωμένο σπίτι. Τα παιδιά «έπαιζαν ένα παιχνίδι» με τον Νίκο, του έφερναν δηλαδή κάθε μέρα φαγητό αλλά και νέα για τα γεγονότα που συνέβαιναν χωρίς να καταλάβει κανείς πού βρισκόταν. Παράλληλα οι γονείς των κοριτσιών αποφάσισαν να τα αφήσουν να πάνε σχολείο. Το «παιχνίδι» συνεχίστηκε και εκεί. Μια μέρα όμως τα πράγματα αγρίεψαν, οι στρατιώτες μπήκαν μέσα στο σπίτι της οικογένειας για να ψάξουν και για να σκοτώσουν το καπλάνι. Από εκείνη την μέρα τα δυο κορίτσια δεν ξαναπήγαν ποτέ σχολείο. Ο Νίκος, αφού είχε πετύχει τον σκοπό του, ταξίδεψε στην Ισπανία για να πολεμήσει τους φασίστες. Τα παιδιά συνέχισαν τη ζωή τους στο Λαμαγάρι, αναζητούσαν και φώναζαν τον Νίκο, μα ο αέρας έπαιρνε τις φωνές τους.

Πρωταγωνίστρια του μυθιστορήματος είναι η Μέλια, η αφηγήτρια της ιστορίας. Είναι ένα οκτάχρονο κορίτσι της τρίτης δημοτικού. Για την ηλικία της έχει κανονικό ύψος αλλά είναι πολύ λεπτή, καθώς, όταν ο Νίκος τη σήκωσε μια φορά, της είπε πως είναι σαν πούπουλο και πως πρέπει να τρώει. Είναι καλή αλλά πεισματάρρα, πάντα βοηθάει τον συνάνθρωπό της. Την εντυπωσιάζει πολύ το καπλάνι και πλάθει διάφορες ιστορίες γύρω από αυτό.

Το βιβλίο μεταφέρθηκε στη μικρή οθόνη της ET-1 το 1990 σε μια σειρά 10 ημίωρων επεισοδίων. Όλα τα επεισόδια είναι στο youtube

Το καπλάνι της βιτρίνας | ΕΠ1 | ΕΡΤ

<https://www.youtube.com/watch?v=XEodDk4S6Xw&list=PLgeq7ezNgWe-Rsssp7n56UZVf9AIlguHw>

(ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ 10-10-23 ΘΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΜΕ ΣΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΄΄ Κ. ΤΣΙΑΝΟΣ΄΄ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΤΗΝ ΟΜΩΝΥΜΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ)